

1.3. TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

1.3.1. SENTÈNCIES DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

A cura de Joaquim Ferrer i Joan Lluís Pérez Francesch

Sentència 74/1987, de 25 de maig. Recurs d'inconstitucionalitat 194/1984. Legitimació activa del Govern basc (arts. 162.1.a) de la Constitució i 32.2 de la LOTC). Dret a l'assistència gratuïta d'interpret als espanyols que desconeguin o presentin un coneixement defectuós del castellà (art. 520.2.e) de la LECr i art. 17.3 de la Constitució)

Ponent:

Àngel Latorre Segura

1. Recurs d'inconstitucionalitat plantejat pel Govern basc contra la Llei Orgànica 14/1983, de 12 de desembre, per la qual es desenvolupa l'article 17.3 de la Constitució en matèria d'assistència lleturada al detingut i al pres i es modifica els articles 520 i 527 de la Llei d'Enjudiciament Criminal (LECr). La part actora sosté la seva legitimació activa a partir dels articles 162.1.a) de la Constitució i 32.2 de la LOTC, i entén que aquesta té una doble legitimitat: la defensa dels interessos propis i la defensa dels interessos generals, en la mesura en què els productes legislatius de l'Estat-aparell poden afectar l'àmbit d'autonomia.

En aquest sentit, l'article 520.2.e) de la LECr pot limitar el dret constitucional dels ciutadans bascos a declarar en la seva pròpia llengua, cooficial juntament amb el castellà a la Comunitat Autònoma basca (art. 3.2 de la Constitució i art. 6.1 de l'Estatut d'Autonomia del País Basc). La part actora sosté, en conseqüència, una «inconstitucionalitat per omisió», ja que no es reconeix als bascos l'ús de l'euscar en les seves relacions amb l'Administració, ja sigui central o autonòmica, ra-

dicada al País Basc. Aquesta té un deure positiu de conèixer i propiciar la comunicació en la llengua pròpia de la Comunitat Autònoma.

De tot plegat se'n derivaria, segons la part actora, una indefensió del detingut (art. 24.1 i 2 de la Constitució) i un tracte discriminatori per raó de la llengua (art. 14 de la Constitució).

L'Advocat de l'Estat, per la seva part, objecta qüestions formals com ara la concreció i l'ambigüitat de la demanda, juntament amb la manca de legitimació activa, ja que entén que les Comunitats Autònomes només poden interposar recurs d'inconstitucionalitat per a la defensa dels interessos propis, però no pas dels generals, com seria el cas present, que tractaria sobre drets i deures dels ciutadans, és a dir, una part del bloc de la constitucionalitat. A aquest efecte, remet a les STC 25/1981, de 14 de juliol, i 84/1982, de 23 de desembre. D'altra banda, sosté que el dret a declarar té la seva seu específica a l'article 24.2 de la Constitució i no a l'article 17.3 de la nostra norma suprema, de manera que no hi ha inconstitucionalitat per omisió, al·ludint aquí la STC 5/1984, de 24 de gener, en què el Tribunal Constitucional va declarar el dret a ser assistit per un

intèrpret en el cas d'incomprensió o falta de fluïdesa de l'idioma emprat. Finalment, entén que el dret a declarar deriva d'un dret fonamental i no de l'oficialitat de l'euscar a la Comunitat Autònoma basca, fent al·lusió una vegada més a la STC 25/1981.

Respecte a l'article 14 de la Constitució —principi d'igualtat davant la llei—, l'Advocat de l'Estat parteix del principi que no hi ha desigualtat de tracte entre persones per raó de la llengua, ja que la finalitat de la norma és garantir al detingut la comprensió de les raons de la seva detenció. Així, l'article 520.2.e) de la LECr no s'ha d'interpretar en el sentit que hi hagi negació del dret a un intèrpret en el cas que es tracti d'espanyols que posseeixin un coneixement deficient del castellà. S'esmenta de manera expressa els estrangers perquè en aquest cas és possible una presumpció d'ignorància del castellà no extensible de la mateixa manera als espanyols, que tenen el deure de conèixer-lo segons l'article 3.1 de la Constitució, de manera que més aviat seria aplicable una presumpció contrària.

2. El Tribunal Constitucional afirma la legitimació activa del Govern basc per promoure aquest recurs d'inconstitucionalitat, ja que interpreta l'article 32.2 de la LOTC en el sentit que *«la esfera de interès de la Comunidad Autónoma que justifica su legitimación no se identifica con la defensa de sus competencias y que basta para tal legitimación con que esos intereses se vean afectados por la regulación estatal de una materia sobre la cual también la Comunidad dispone de competencias propias»*, seguint una doctrina ja mantinguda a les STC 84/1982 i 26/1987, de 27 de febrer (Fonament jurídic primer).

La impugnació se centra en l'article 520.2.e) de la LECr, redactat segons la Llei Orgànica 14/1983. Aquest precepte incideix en l'àmbit d'autonomia de la

Comunitat Autònoma basca atès que les normes relatives a la llengua que s'ha de fer servir en les relacions entre detinguts o presos i l'Administració policíaca han de ser aplicades també per la policia autònoma basca, sobre la qual la Comunitat Autònoma té competències d'organització, règim i comandament, segons l'article 17 de l'Estatut d'Autonomia del País Basc.

Per al Tribunal Constitucional, si els estrangers detinguts o presos tenen dret a ser assistits gratuïtament per un intèrpret quan no compreguin o no parlin castellà, amb l'objecte de ser informats dels seus drets, fer-los valer i realitzar la seva declaració davant la policia, també s'ha d'admetre per als espanyols que es troben en la mateixa situació, ja que el precepte impugnat fa referència a «tota persona». Altrament, hi podria haver indefensió, i es vulneraria a més el principi d'igualtat davant la llei. En aquest cas s'afectaria el dret fonamental de defensa —en els termes dels articles 17.3 i 24.2 de la Constitució—, que comprèn no només les actuacions judicials sinó també les policiaques. Un dret d'aplicació directa i immediata que, en el cas que presenti interposició legislativa, aquesta ha d'estar orientada a dotar-lo de més eficàcia. D'altra banda, la presumpció general i inicial que tots els espanyols coneixen el castellà pot quedar fàcilment desvirtuada *«cuando el detenido o preso alega verosíblemente su ignorancia o conocimiento insuficiente o esta circunstancia se pone de manifiesto en el transcurso de las actuaciones policiales»* (Fonament jurídic tercer).

En definitiva, l'article 520.2.e) de la LECr, des del moment que concedeix la possibilitat d'assistència d'intèrpret als estrangers i no als espanyols que no coneixen correctament el castellà, suposa una «deficiència legislativa» (Fonament jurídic quart) però no una inconstitucionalitat per omissió, com pretén el Govern

basc, ja que aquest tipus d'inconstitucionalitat només existeix «*cuando la Constitución impone al legislador la necesidad de dictar normas de desarrollo constitucional y el legislador no lo hace*» (STC 24/1982, de 13 de maig, Fonament jurídic tercer). Per tant, aquest article és constitucional sempre que s'interpreti en el sentit ampli i no excloent, la qual cosa porta a la consideració que tots els espanyols que desconeguin o presentin un coneixement defectuós del castellà s'han de veure afavorits pel que preveu aquest precepte, i no solament els bascos.

3. Ens trobem davant d'una sentència interpretativa en la qual el Tribunal Constitucional especifica quina lectura s'ha de fer del precepte impugnat perquè estigui d'acord amb la Constitució seguint el principi de conservació de la norma. D'aquesta manera, es dota l'article 520.2.e) de la LECr d'un sentit integrador sense diferències per raó de la condició política d'espanyols o estrangers. Ara bé, la força vinculant de la decisió de l'Alt Tribunal haurà de ser necessàriament completada per l'establiment de les condicions materials perquè sigui executada, concretament pel que fa al problema de la normalització lingüística dels idiomes diferents del castellà cooficials en les diferents Comunitats Autònomes, perquè siguin emprats en un pla d'igualtat amb aquest per totes les Ad-

ministracions públiques allí radicades. En aquest ordre de coses, hi hauria en principi dues possibilitats de futur: o bé potenciar l'assistència d'interpret als espanyols que no comprenguin o desconeguin el castellà o bé tendir al bilingüisme en tots els ordres, cosa que implicaria que tant l'administració policíaca com la judicial propiciessin les respectives declaracions en qualsevol dels dos idiomes.

D'altra banda, la sentència palesa una vegada més l'aplicabilitat directa dels drets fonamentals, que no cedeix en el cas que un deure constitucional entri en conflicte amb ell. A més, no es confon el dret a ser assistit per un interpret amb el mer fet de conèixer els càrrecs en contra, ja que s'afirma que aquell consisteix en un element o component imprescindible per a l'existència d'un autèntic dret de defensa.

Pel que fa a la legitimació activa del Govern basc, el Tribunal Constitucional distingeix entre reivindicació competencial i un àmbit més ampli de capacitat processal a partir de l'article 32.2 de la LOTC i en el marc del recurs d'inconstitucionalitat, al servei del principi de supremacia constitucional, per a la depuració de l'ordenament jurídic-constitucional de l'Estat-comunitat, dins d'un plantejament cooperatiu entre els diferents poders públics que en formen part.

J. L. P. F.

Sentència 87/1987, de 2 de juny. Conflicte de competències 220/1984. Classificació de pel·lícules cinematogràfiques i material àudio-visual.

Ponent:

Antonio Truyol Serra.

Establert a la STC 49/1984 que les qualificacions de films «X» i d'«art i assaig» corresponien a l'Estat, el nucli del debat

en aquest conflicte el constituïa la qualificació de les pel·lícules per edats. Per a la representació de l'Estat, les competències autonòmiques es redueixen en matèria de cultura a l'activitat de foment sense que puguin originar mesures de policia. En